

קונטרס

סְבִלָן גָּדוֹל

יגלה את מעלת הזוכה להגיע אל מדת הסבִלנות, אשר זו המדה הכי יקרה וגדולה לזכות אליה בזה העולם, ואשרי מי שמגיע אליה, ואז יעבור את זה העולם בטוב ובנעימים.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְעֹבֵר
אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּלִי מִדַּת הַסְּבָלָנוּת, כִּי עוֹבֵר
עַל כָּל אֶחָד כָּל-כֶּן הַרְבֵּה יְסוּרִים, מְרִירוֹת
וְהַרְפַּתָּאוֹת, עַד שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיק מְעַמָּד,
אֲלֵא עַל-יְדֵי מִדַּת הַסְּבָלָנוּת, לְהִיּוֹת סְבָלָן עַל
כָּל אֲשֶׁר בָּא עָלָיו, וְאֵל סְבָלָנוֹת יְכוּלִים
לְהַגִּיעַ רַק עַל-יְדֵי מִדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה; כִּי
הַמְּאֲמִין הָאֱמֵתִי, שְׂמֵאֲמִין שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ
מִחַיָּה וּמְהֵיָה וּמְקַיָּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה,
וְהַכֹּל מִשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחַה פְּרֻטִית, עַל-יְדֵי-זֶה
הוּא יְכוּל לְסַבֵּל אֶת כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו.

(אמרי-מוהר"ש, חלק ב', סימן תתצב)

קוֹנְטֵרַס

סִבְלָן גָּדוֹל

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עָלֵינוּ לְהִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה
בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דְּבַר יוֹתֵר חָשׁוּב
בְּקִיּוּם הַיְהוּדוּת כְּאַמוּנָה בְּבוּרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְאַמוּנָה
מְבִיאָה אֶת מֵדֵת הַסִּבְלָנוּת וְאֲרִיכַת אֲפִים, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי
רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קנ"ה). וְהִנֵּה דְּיוֹד הַפְּלֶךְ
אוֹמֵר (תְּהִלִּים קִיט): "כָּל מְצוּוֹתֶיךָ אֱמוּנָה". כָּל הַמְצוּוֹת
שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה, צְרִיכוֹת לְהִבְיֹאוֹ לְאַמוּנָה, שְׂיִחֲשֵׁב: "לָמָּה
אֲנִי מְקַיֵּם אֶת הַמְצוּוֹה הַזֶּה? מִפְּנֵי שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
צִוָּה". וְהַאֱמוּנָה זֹה הַשְּׂכִינָה. הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן כַּח
לְאָדָם שֶׁהוּא מְגַבֵּל, כִּי הוּא נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם הַפְּלֵא
הַסְּתָרוֹת וְהַעֲלָמוֹת וְכִסּוּיִים, שְׂיִזְכֶּה לְהַפְּרִיז יִתְבָּרַךְ. וְאִיךָ
זוֹכִים לְזֶה? עַל-יְדֵי אֱמוּנָה. עַל-יְדֵי שֶׁאָדָם מְסַלֵּק אֶת
הַדַּעַת וְהַשְּׂכָל הַמְדַמֵּן שָׁלוּ, וְיוֹדֵעַ וְעַד שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת
וְשְׂכָל כָּלֵל, אֶלָּא מֵאֲמִין בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, זֹה שְׂלָמוֹת
הַדַּעַת שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלֶיָּהּ. וּבְרַגַע שֶׁאָדָם חִזַּק
בְּאַמוּנָה, אִזּוֹ הוּא "סִבְלָן גָּדוֹל", וְזוֹכֶה לְהַחֲזִיק מֵעַמָּד

בְּכֹל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו. כִּי בְּאֵמֶת אֵין אָדָם שְׁלֵא עוֹבֵר
עָלָיו בְּחַיִּים אֵיזָה מִשְׁבֵּר, בַּר מִינָן, וּמַהוּ הַדְּבָר שְׁיִכּוֹל
לְהַצִּילוֹ, וּלְהוֹצִיאוֹ מֵהַפֶּחַ שְׁנִפֵּל אֵלָיו? רַק אֲמוּנָה. בְּרַגַע
שְׁאָדָם מֵאֲמִין בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אוֹמֵר רַבְנוּ ז"ל
(לקוטי מוֹתֵר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קנ"ה), יֵשׁ לוֹ כַח הַגְּדָל וְכַח הַצּוּמַח.
אָנוּ רוֹאִים, כְּשֶׁמְכַנִּיסִים גְּרָעִין בְּתוֹךְ אֲדָמָה מְעַבְּדָת, יוֹצֵא
אֲחֵר-כֶּף אֵילָן יָפֵה לְהַפְּלִיא, אֲשֶׁר שׁוֹם רוּחַ רָעָה
וּגְשָׁמִים, בְּרָד וְשֶׁלֶג, אֵינָם יְכוּלִים לְשַׁבְּרוֹ, וּמַדּוּעַ? כִּי
הַגְּרָעִין נִזְרַע בְּתוֹךְ אֲדָמָה חֲרוּשָׁה הַיֵּטֵב. לֹא-כֵן אִם
זוֹרְעִים אֶת הַגְּרָעִין בְּאֲדָמָה בְּלִתי מְעַבְּדָת, תִּתְכַּף-וּמָיֵד
כְּשִׁיזְרָדִים גְּשָׁמִים, בְּרָד כָּבֵד, אוֹ שֶׁלֶג וְכֹפֵר עֵז, הוּא
נִעְקָר מִשְׁרָשׁוֹ. וְזֶהוּ שְׁאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שֶׁבֶת
ל.א.): אֲמוּנָה זֶה סֵדֵר זְרָעִים; כִּי כְּתוּב (תְּהִלִּים לז, ג): "שְׁכָן
אֶרֶץ וִרְעָה אֲמוּנָה"; כְּמוֹ-כֵן בְּעֵנֵין הָאֲמוּנָה, כְּשֶׁאָדָם חִזַּק
בְּאֲמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, יֵשׁ לוֹ כַח הַגְּדָל וְכַח
הַצּוּמַח, וְשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוֹלָם אֵינָה יְכוּלָה לְעַקְרוֹ, וְנַעֲשֶׂה
סְבִלֵן גְּדוֹל עַל כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו, וְאֵף פְּעַם לֹא יִפֹּל
בְּדַעְתּוֹ, וְלֹא תִשְׁבֵּר רוּחוֹ, וְיֵשׁ לוֹ סְבִלְנוּת. אֲשֶׁר זֶה הַדְּבָר
הַחֲשׁוּב בְּיֹתֵר בְּחַיִּים. וּמָה אָנוּ רוֹאִים בְּזֶה הָעוֹלָם?
מְבִישִׁים, מְחַרְפִּים וּמְבִזִּים בְּנֵי-אָדָם, שׁוֹבְרִים אוֹתָם, עַד
שֶׁהֵם נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם וּנְשַׁבְּרִים לְגַמְרִי, כִּי אֵין דְּבָר שְׁיִכּוֹל
לְשַׁבֵּר כְּמוֹ חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, אָבֵל אִם אָדָם חִזַּק בְּאֲמוּנָה
בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שׁוֹם דְּבָר שְׁבַעוֹלָם לֹא יִזִּיז אוֹתוֹ, כִּי

אמונה היא הברכה הגדולה ביותר, וכמאמר החכם מפל האדם (משלי כח, כ): "איש אמונות רב ברכות".

לזאת, בני ובנותי היקרים! עלינו להתחזק ביותר שאת וביתר עז באמונה פשוטה בו יתברך, ועל-ידי-זה נזכה לעבר את חיינו בטוב ובנעימים, בשלום ובאהבה עם הבריות, כי נזכה להיות סבלניים גדולים על כל העובר עלינו. ובאמת אומרים חכמינו הקדושים (סוטה מב.): אמר להם הקדוש-ברוך-הוא, אפלו לא קימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית, אין אתם נמסרים בידם. אם עם ישראל מתחזקים בקריאת שמע בבקר ובערב, כבר אינם נמסרים בידי הגויים. ישנה מצות עשה בבקר ובערב לקרא: "שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד", ולמה צריכים בכל יום ויום להתחיל עם קריאת שמע? כי זהו גלוי אמונה, שנהיה חזקים כל היום באמונה בבורא יתברך שמו, ואז נזכה לעבר את החיים בנקל. כי מי שיש לו אמונה — הוא "סבלן גדול". וכמו-כן בערב יש מצות עשה של קריאת שמע: "שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד", שכל הלילה נזכה להמשיך על עצמנו אמונה פשוטה בו יתברך. וברגע שאדם חזק באמונה, הוא סבלן גדול, ויכול לסבל כל העובר עליו. לכן אי אפשר לתאר ולשער את גדל המעלה שאדם זוכה בכל יום ויום לומר קריאת שמע,

סבֿלן גֿדול

וְזֶה מְבִיא לוֹ רְפוּאָה. כִּי לְמָה אָדָם סוֹבֵל מִחֳלֹת וְחֳלָאִים רְעִים? אֹמֵר רַבְּנּוּ ז"ל (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ה'), כְּשֶׁאֵין לְאָדָם אֲמוּנָה, הוּא מְסַכֵּן גְּדוּל, כִּי סוֹבֵל חֳלָאִים רְעִים, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֲפֹלוּ מִחֲמַת מַה סוֹבֵל. אֲבָל בְּאַמֶּת, הַכֹּל מִחֲמַת הָעֶדֶר אֲמוּנָה. וְזֶה מַה שְּׁפָתוֹב (דְּבָרִים כח, נט):

"וְהַפְּלֵא הַיְי"ה מִכּוֹתֶיךָ מִכּוֹת רְעוֹת וְנֶאֱמָנוֹת, וְחֳלָאִים רְעִים וְנֶאֱמָנִים", אֹמֵר רַבְּנּוּ ז"ל: 'וְנֶאֱמָנִים' — לְשׁוֹן אֲמוּנָה, הֵינּוּ מִחֲמַת שְׂאָדָם פּוֹגֵם וְנוֹפֵל מֵהָאֲמוּנָה, עַל-יְדֵי-זֶה בָּאוֹת עָלָיו מִכּוֹת רְעוֹת שְׂאִין לָהֶן רְפוּאָה.

לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְיָרִים! הִגִּיעַ הַזְּמַן שְׁנַתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְאֹמֵר רַבְּנּוּ ז"ל (שיחות-הַר"ן, סִימָן לג): אֲצֵל בְּנֵי-אָדָם אֲמוּנָה זֶה דְּבַר קָטָן, אֲבָל אֲצֵל הָעֶקֶר הוּא אֲמוּנָה, כִּי אֵין עוֹד דְּבַר חָשׁוֹב יוֹתֵר מֵאַמוּנָה, וּבְרִגַע שְׂאָדָם מְאֲמִין בַּבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ שָׁמוּ, שׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁבְּרוֹ. אָנוּ מוֹצְאִים אֲצֵל דְּוֹד הַמְּלֶךְ, שֶׁהוּא הִיָּה תְּפִלְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְחִבֵּר אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים, וּמְכַל צָרָה שְׁעַבְרָה עָלָיו — עָשָׂה תְּפִלָּה. וְלִכֵּן כָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו בֵּימֵי חַיָּיו: יְסוּרִים וְסָבֵל, מְרִירוֹת וְהִרְפָּתָקָאוֹת — הֵן מֵעֲצָמוֹ, הֵן מִחַמּוֹ, הֵן מֵאֲשֶׁתּוֹ, וְהֵן מִלְּדָוִד, תְּמִיד בְּרַח אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְאַף שֶׁקָּמוּ עָלָיו שׁוֹנְאִים וְלִיצְנִים, וְכִמְאָמָרָם ז"ל (ירוּשְׁלָמִי שְׁקָלִים ב): אֵין דְּוֹר שְׂאִין בּוֹ לִיצְנִים כְּדוֹרוֹ שֶׁל דְּוֹד הַמְּלֶךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן בְּרַח רַק

אָליוּ יתְבַרַךְ. וְזֶה אֲשֶׁר הִחְזִיקוּ וְלֹא שָׁבְרוּ. עַד כְּדֵי כֹף, שְׂאֵף
כְּשָׂבֵא שְׂמֵעֵי בֶן גֵּרָא, וְעַפְר בְּעַפְר, וְקָלְלוּ וּבִיִּשׁוּ וּקְרָאוּ:
נוֹאֵף, צוֹרֵר, רָשָׁע וְכוּ', כְּמֵאמָרָם ו"ל (שְׁבַת קה.) עַל הַפְּסוּק
(מְלָכִים א' ב, ח): "וְהוּא קָלְלָנִי קָלְלָה נְמַרְצָת", וְרָצָה יוֹאֵב
בֶּן צְרוּיָה לְנַקֵּם נַקְמָתוֹ, לֹא הִתִּיר לוֹ, וְאָמַר לוֹ: "מָה לִּי
וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה?! " כִּי הָיָה הַמֶּלֶךְ בְּרַח תָּמִיד אֶל
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהָיָה סְבֻלָן גִּדּוּל, וְשִׁפְף לְבוֹ בַתְּפִלָּה
לְפָנָי קוֹנוֹ. וְזוֹהֵי עֲצָתוֹ לְכָל יְהוּדִי, אִם רוֹצֵה לְעֵבֵר אֶת
זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, בְּאַהֲבָה וּבְשִׂמְחָה, יְבָרַח תָּמִיד אֶלְיוּ
יתְבַרַךְ. כִּי סוּף כָּל סוּף הָעוֹלָם הַזֶּה מֵעֵבֵר, גִּשְׁר צַר מְאֹד,
וְלֹא נִשְׁאַר פֶּה לְנִצְחָה, וּמָה יִחְזִיק אוֹתָנוּ בַּחַיִּים, מָה
יְבִיאֵנוּ לְהִחְזִיק מֵעַמֵּד עַל כָּל הַעֲלִיּוֹת וְהִירִידוֹת הַרְבּוֹת
[כִּי אֵין אָדָם יְכוֹל לְתַאֵר בְּדַעְתּוֹ מָה הַמַּחֲרָר יְבִיא
בְּכַנְפָיו]? ! אֵלָּא כְּאֲשֶׁר חֲזָקִים בְּאַמוּנָה, וְיוֹדְעִים — מָה
שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלֵינוּ, אָנוּ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לֹא נַעֲזֹב,
וְלֹא נַחְדֵּל מִתְּפִלָּה — שֶׁהִיא אֲמוּנָה. כִּי בְּמָה מִתְּבַטֵּא
שֶׁאָדָם מֵאֲמִין בְּבוֹרָא יתְבַרַךְ שְׂמוֹ? בְּזֶה שֶׁהוּא חֲזָק
בַתְּפִלָּה, וּכְמוֹ שֶׁאֹמֵר רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּטִי-מוֹהַב"ן, חֶלֶק א', סִימָן
סב): כְּשֶׁאָדָם חֲזָק בְּאַמוּנָה, וְיוֹדֵעַ שֶׁהוּא יתְבַרַךְ נִמְצָא,
וְאֵין בְּלִעְדָיו נִמְצָא, וְשׁוֹקֵד עַל שְׂפָתָיו, אֲזִי מְדַבֵּר אֶלְיוּ
יתְבַרַךְ בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלוֹ, וְאִיזָה נֵעֵם הוּא חֵשׁ, אִיזוֹ
שְׂמִיחָה יֵשׁ לוֹ, בְּיָדְעוּ אֶת הַכְּתָבָת לְמִי לְפָנוֹת בְּעֵת צָרָה.
הִנֵּה אָנוּ רוֹאִים בְּנֵי-אָדָם נִשְׁבָּרִים, מְרַגְּשִׁים עֲצָמָם

סבֿלן גדול

בוֹדְדִים וּמְבֻדְדִים, אֵין לָהֶם חֲבֵרִים, אוֹ שֶׁהֵם נִרְדָּפִים
 מִרְשָׁעִים הַמְקַפְּחִים לָהֶם פְּרִנְסָתָם, עַד שֶׁהֵם נִשְׁפָּרִים
 לְגַמְרִי, וּמַמָּה זֶה נוֹבֵעַ? מַחְסְרוֹן אֲמוּנָה. אֵין לָהֶם לְמִי
 לְפָנוֹת בְּעֵת צָרָה. אָבֵל אִם אָדָם חֲזָק בְּאֲמוּנָה, וְיִודַע וְעַד,
 אֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא אִתִּי, עִמִּי וְאַצְלִי, וְכָל
 אֲשֶׁר אֲנִי רוֹצֶה, אֲנִי מְבַקֵּשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲזִי אֶף אֶחָד
 אֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁבְּרוֹ. כִּי מִי שֵׁישׁ לוֹ אֲמוּנָה, הוּא "סִבְלָן
 גָּדוֹל", וְאֵין יָכוֹלִים לְהַזְיִזוֹ כִּהוּא זֶה. וְלִכֵּן אוֹמְרִים
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבֵּה, פֶּרֶשָׁה ל', סִימָן ג'): בְּדוֹרוֹת
 הַלָּלוּ, שָׂאִין לָהֶם לֹא מִלֶּךְ וְלֹא נְבִיא, לֹא כֹהֵן וְלֹא אוֹרִים
 וְתַמִּים, וְאֵין לָהֶם אֱלֹא תְּפִלָּה זוֹ בְּלִבָּד, אָמַר דָּוִד לְפָנָי
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֵל תְּבַזֶּה תְּפִלָּתָם;
 יִגִּיעַ הַזְּמַן, שִׁיְהִיָּה חֲרַבֵּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא יִהְיֶה לָנוּ לֹא
 מִלֶּךְ וְלֹא נְבִיא וְכוּ', וְרַק תְּפִלָּה תִשָּׂאֵר קִימָת, אֲזִי בִקֵּשׁ
 דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יִמָּאֵס בְּתְּפִלָּתוֹ שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן גָּלָה רַבּוֹנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן עח),
 אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְאַפְלוּ עָשָׂה אָדָם כָּל
 הַחֲטָאִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְעָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, בַּר מִיָּנֹן,
 עַדִּין יָכוֹל לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי אֵין שׁוֹם יְאוּשׁ
 בְּעוֹלָם כָּלֵל!

וְלִכֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אֲנִי יוֹדַע שְׁעוֹבֵר עַל כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד מִכֶּם מֵה שְׁעוֹבֵר, כִּי אֵין אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם

נָקִי מִזֶּה, וּבִפְרֹט מִי שְׁחָטָא כְּפִי שְׁחָטָא, רַחֲמָנָא לְצַלְנָ, כַּאֲשֶׁר נִמְצְאִים הַיּוֹם בְּנֵי-אָדָם, שְׁעָבְרוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, בַּר מִינָן, חָלְלוּ שַׁבָּת, אָכְלוּ טְרֵפוֹת וּנְבִלוֹת, עָבְרוּ עַל גְּלוֹי עֲרִיוֹת, הַתְּבוּלָלוּ בֵּין הַגּוֹיִים, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תהלים קו): "וַיִּתְעַרְבוּ בַּגּוֹיִים וַיִּלְמְדוּ מֵעֲשִׂיהֶם", וְנַעֲקְרוּ מֵאֲתוֹ יִתְבַּרְךָ לְגַמְרִי, כִּי נָפְלוּ וְנִכְשְׁלוּ הֵיכָן שְׁנַפְלוּ וּבִמָּה שְׁנִכְשְׁלוּ. וְעַתָּה רוֹצִים לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, אֲזִי יֵשׁ לָהֶם חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת — "מִי אוֹמֵר שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא יִקְבְּלֵנוּ בְּתִשׁוּבָה? ! מִי אוֹמֵר שֶׁיֵּשׁ תִּשׁוּבָה עַל כָּל חֲטָאֵינוּ"? ! בָּא רַבֵּנוּ ז"ל וְאוֹמֵר: אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל; וְכֵן אוֹמֵר (לקוטי-מוֹתֵר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן קיב): אִם אַתָּה מֵאֲמִין שְׁיִכּוּלִים לְקַלְקֵל, תִּתְאַמֵּן שְׁיִכּוּלִים לְתַקֵּן; כָּל זְמַן שְׁאָדָם חַי, הוּא יָכוֹל לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֱלֵהוּ רַבָּה ד'): אִמֵּר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִם אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה לְפָנָי, אִם חוֹזֵר וְעוֹשֶׂה תִּשׁוּבָה, הֲרִי אָנִי עִמּוֹ בְּרַחֲמִים, וְאֲנִי מְקַבֵּל תִּשׁוּבָתוֹ, וְאֵין אָנִי זוֹכֵר אֶפְלוּ מְקַצֵּת עוֹנוֹתָיו; כָּל-כֶּף גְּדֹלָה רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבַּרְךָ. כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אָב הַרַחֲמָן, וּמְצַפֶּה שְׁנִשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְיִסְרְנוּ וּלְהַעֲנִישְׁנוּ, אֲלֵא רוֹצֶה שְׁנַחֲזֹר אֵלָיו. אֲבָל לָנוּ אֵין דַּעַת וְשִׁכְל, אֲזִי אָנוּ מְקַבְּלִים מַכּוֹת, וּבְמִקּוּם לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, לָשׁוּב עַד הַמַּכָּהוּ, אָנוּ מְתַרְעָמִים עֲלָיו יִתְבַּרְךָ. וּבִבְאֻמַּת זֶה בְּדִיוֹק הַהַפּוּךְ. וּכְמֵאֲמָרֵם ז"ל (מְנַחֲתֵי נג): מַה זֵּית אֵינוֹ מוֹצִיא שְׁמֵנוּ אֲלֵא

על-ידי כתיבת, אף ישראל אינם חוזרים למוטב, אלא
 על-ידי יסורים. הנה כפאשר רוצים להוציא שמן, נוטלים
 זיתים וכותשים אותם היטב, עד שיוצא שמן זך וטהור.
 כמו-כן כפועוברים על בני-אדם צרות ויסורים, אזי הם
 מתעוררים בתשובה שלמה; כגון: כפיש חולה בבית,
 והרופאים מיאשים את בני הבית, אזי נוטלים את ספר
 התהלים, ושופכים את הלב אליו יתברך. וכן התבטא
 פעם רבנו ז"ל ואמר: מה שבני-אדם עושים לבסוף, אני
 רוצה שתעשו בהתחלה; הינו הנה בני-אדם עוברים
 עליהם משברים וגלים, אחד חולה, בר מינן, ורץ
 ומתרוצץ לכל מיני רופאים ופרופסורים, שימצאו מזור
 למחלתו. או אחד הסתבך עם החק, הוא רץ ומתרוצץ
 מעורכי דינים אלו לאלו, העקר שיוציאוהו מן הסבך
 שנקלע אליו. או אחד נכנס בדכאון פנימי, והוא שבור
 ורצוץ, אזי רץ ומתרוצץ מפסיכולוג לפסיכיאטר, למצא
 לעצמו תרופה ותחלואה. ואם אחר כל מה שעובר על
 האדם, הוא רואה, שאין עוזר לו מאומה כל ההשתדליות
 שעשה, והוא נשפט בכל אפן, או שהרופאים מיאשים
 אותו, שאין תקנה וכו', אזי נוטל לבסוף את ספר
 התהלים, ושופך לבו לפניו יתברך, אחר כל הצרות
 שסבל ועבר בחיים, ונותר באין תוחלת ותקנה, אזי נזכר
 לפתע, שיש הקדוש-ברוך-הוא, ובא אליו. זהו שאומר
 רבנו ז"ל: אני רוצה שתעשו כן בהתחלה, הינו שכבר

בַּהֲתַחֲלָה תִּבְרַחוּ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, שְׁזֶה בְּנִין הָאָמוּנָה. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל וְלִבָּא אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּלִי הָאָמוּנָה. וְכִשְׂאָדָם חֲזַק בְּאָמוּנָה, הוּא סְבֻלָן גָּדוֹל, וּמְדַבֵּר וּמְשִׁיחַ וּמְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ, כַּאֲשֶׁר יִדְבַר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו.

וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם צְרוּת וְיִסּוּרִים, וְכָל-כֶּף מְרִים חַיִּיכֶם, עַד שְׁאִינְכֶם יוֹדְעִים לְמִי לְפָנוּת, וְאַתֶּם רָצִים וּמְתַרוֹצְצִים אֶל זֶה וְאֶל זֶה, הִנֵּה בָּא רַבְּנוֹ ז"ל וְאוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן כה), שֶׁהִתְבּוֹדְדוּת הִיא מַעֲלָה עֲלִיוֹנָה מִהַכֹּל; דִּהְיִנוּ שְׂאָדָם הוֹלֵךְ לְמָקוֹם פָּנוּי שְׂאִין שָׁם בְּנֵי-אָדָם, אוֹ הוֹלֵךְ לְקַבְּרֵי צַדִּיקִים, וְשׁוֹפֵךְ לְבוֹ בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלוֹ וְכוּ', אֲזִי אֵין מַעֲלָה גְדוֹלָה מִזֶּה. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִנְחוּמָא וַיֵּרָא א'): אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הָיוּ זֵהִירִים בְּתַפְלָה, שְׂאִין מִדָּה אַחֲרַת יָפָה הֵימְנָה, וְהִיא גְדוֹלָה מִכָּל הַקְּרִבּוּנוֹת, וְאֶפְלוּ אֵין אָדָם כְּדָאֵי לַעֲנוּת בְּתַפְלָתוֹ, וְלַעֲשׂוֹת חֻסָּד עִמוֹ, כִּינּוֹן שְׂמֵת־פְּלִל וּמְרִבָּה בְּתַחֲנוּנִים, אֲנִי עוֹשֶׂה חֻסָּד עִמוֹ; אִם אָנוּ שׁוֹמְעִים דְּבַר כְּזֶה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבַקֵּשׁ מֵאַתָּנוּ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו, מַה שִׁיךְ לְהִתְיַאֵשׁ וּלְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ?! וְכֶךָ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְטָא דְרַב כְּהֵנָא כה) עַל הַפְּסוּק (הוֹשַׁע יד, ב): "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד הַיְיָ" הַאֲלֵקִיד", אֶפְלוּ כְּפִרְתָּ בְּעֵקֶר, אָדָם עוֹמֵד

ומִתְחַרֵּף וּמִגִּדֵּף בְּשׂוֹק, וְאוֹמֵר לוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: עֲשֵׂה
 תְּשׁוּבָה בֵּינִי לְבֵינְךָ וְאֲנִי מְקַבֵּלְךָ; הַיֵּשׁ עֲבָרָה חֲמוּדָה מִזֶּה
 — שְׂאָדָם מִתְחַרֵּף כָּל־פִּי מֵעֵלָה? ! וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן אוֹמֵר לוֹ
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה — אֶקְבֵּלְךָ. וְלִכֵּן,
 בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲכָשׁוּ הוּא הַזְמַן לָשׁוּב בְּתְּשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה אֵלָיו יְתִבְרֵךְ. עֲבַר עָלֵינוּ בְּחַיִּים מַה שְּׁעָבַר, טַעַמְנוּ
 כָּבֵד אֶת כָּל הַשְּׂטִיּוֹת, עֲשִׂינוּ כָּבֵד אֶת כָּל הָעֲבֵרוֹת,
 רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, וּמַה נֹּתֵר לָנוּ בַּיָּד? מְאוּמָה! רַק דְּכַאוּן,
 עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת, צָרוֹת וְסִבָּל. וּמִתְחִילִים לְהִתְבּוֹנֵן: "הִנֵּה
 אֲנִי כָּבֵד רַיָּק בְּגִיל שְׁלֵשִׁים, שְׁלֵשִׁים וְחֲמִשׁ" וְכוּ', אוֹ
 "הִנֵּה סוּף סוּף הִתְחַתַּנְתִּי וְהִבֵּאתִי יְלָדִים, וְהֵם לֹא קִבְלוּ,
 רַחֲמָנָא לְצִלָּן, חֲנוּךְ תּוֹרְנִי, וְהֵם מְסַמְּמִים וְנִמְצָאִים בְּבִתִּי
 סֵהַר", אוֹ שְׂאָר מְרַעִין בִּישִׁין שְׁעוֹבְרִים עַל בְּנֵי-אָדָם:
 אֲנָשִׁים חוֹלִים, אֲנָשִׁים שְׁפוֹלִים וְכוּ', וְסוֹבְלִים סִבָּל גִּדּוּל
 מְאֹד, שְׁבוּרִים וְרְצוּצִים, אֵינָם יוֹדְעִים מַה הִלָּאָה, מַה
 יִהְיֶה, הַכֹּל חָשׁוּף לְפָנֶיהֶם, אֵינָם רוֹאִים אוֹר בְּקִצָּה
 הַמִּנְהַרָּה. וְהִנֵּה בָּא רַבֵּנוּ ז"ל וּמְגַלֵּה לָנוּ (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק
 ב', סִימָן ז'), אֲשֶׁר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא אִתָּנוּ, עִמָּנוּ
 וְאֶצְלָנוּ; כִּי זֶה גִּדְלַת הַצְּדִיק, שְׁמִמְשִׁיף אֶת רַחֲמָנוֹתוֹ
 יְתִבְרֵךְ עָלֵינוּ, שְׁנֹדַע שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אָב הַרַחֲמָן,
 וּמְחַכֵּה וּמְצַפֵּה אֵלֵינוּ, שְׁנִחְזוֹר בְּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְנִבְּא
 אֵלָיו. אֲשֶׁר זֶה עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת. כִּי בְּאֵמַת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא רַחֲמָן גִּדּוּל, כְּמֵאמָרָם ז"ל (בְּרַכּוֹת ז.) עַל הַפְּסוּק (שְׁמוֹת

לג, יט): "וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אָרַחֵם" — אַף־עַל־פִּי שְׂאִינוּ
הַגּוֹן; אֶפְלוּ אָדָם עֲשֵׂה מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ, וְעֵבֶר עַל
הַתּוֹרָה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא אָב הַרְחָמִים,
וּמְחַכֶּה שְׂיָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
הַקְדוּשִׁים (פְּסָחִים פ"ז): אֶפְלוּ בְּשַׁעַת כְּעֶסוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ־
בְּרוּךְ־הוּא — זוֹכֵר אֶת הַרְחָמִים. וּמִי מִמְּשִׁיךְ אֶת
הַרְחָמִים הַלָּלוּ? הַצְּדִיקִים, שְׁשׁוּלַח לָנוּ הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־
הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר; כִּי הֵם דְּבוּקִים בּוֹ יְתַבָּרֵךְ, וּמְלַמְּדִים
אֶת הָעָם אֵיךְ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהִתְקַרֵּב אֶל
צְדִיקִים הַדְּבוּקִים בְּהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, אֶל חֲכָמֵי הַתּוֹרָה,
רְאשֵׁי יְשִׁיבוֹת, רְאשֵׁי כּוֹלָלִים, הַמְרַבִּיעִים תּוֹרָה לְעַם
יִשְׂרָאֵל, כְּדָאֵי לְלַכֵּת וְלִשְׁמַע דְּבַרֵי תּוֹרָה מִפִּיהֶם, וְעַל יָדָם
נִזְכָּה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וּכְמֵאֲמָרָם ו"ל (פְּנֵא דְבֵי אֵלֵיהּ
רַבָּה יח): גִּדּוֹל כַּחַה שֶׁל תְּשׁוּבָה, שְׁמִטְהֶרֶת אֶת פּוֹשְׁעֵי
יִשְׂרָאֵל אֶפְלוּ מֵעֲבוּדָה זָרָה שְׁבִיבָדָם; אֵין עוֹן חָמוּר יוֹתֵר
מֵעֲבוּדָה זָרָה, עַם כָּל זֹאת, אִם אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְשָׁב
בְּתִשׁוּבָה, הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְכַפֵּר לוֹ. לְכֵן אֵין לָנוּ אֶלָּא
חֲכָמֵי הַתּוֹרָה, וְלֹא אֶלְמָן יִשְׂרָאֵל; יֵשׁ הַיּוֹם חֲכָמִים
גְּדוֹלִים וְאַמְתִּיִּים, הַמְרַבִּיעִים תּוֹרָה בְּרַבִּים, גְּדוֹלֵי הַדּוֹר,
צְדִיקִים קְדוּשִׁים מְחַבְּרֵי סְפָרִים, הַמּוֹרִים לָנוּ הַדְּרֵךְ שְׁנֵלֵךְ
בָּהּ. וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה — רַק עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה; כִּי אֲנוּ

סבֿלן גֿדול

עם ישראל איננו עם, אלא על-ידי התורה, ואין לנו אלא חקיה, ומסרנו נפשנו אלפים שנות גלות בעבודה, וכך נמשיך הלאה — לא לזוז כהוא זה מהתורה. לעם ישראל יש שלחן ערוך, ובלעדיו — אין הוא נקרא יהודי.

ורבנו ז"ל הקפיד מאד על למוד שלחן ערוך, ואמר (שיחות-הר"ן, סימן כט), שכל יהודי מחיב ללמד בכל יום שלחן ערוך, וזוהי התמצית של תורה שבֿעל-פה, וכשאדם לומד שלחן ערוך, אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ח') הוא מברר הטוב מהרע שבו; כי כשאדם חוטא, נכנס בו רע, עד שרואים בני-אדם רעים מאד ועושים רשעות לזולתם, ואין להם שמץ של רחמנות, אשר כל זה מחמת הרע שנכנס בהם מרב עוונות שפשעו, ועל-כן הם עצבניים וחסרי סבלנות; כי כשאדם חוטא, נפגמת אצלו האמונה, ואין לו סבלנות לשום דבר, עד שכל דבר פֿעוט מכעיסו ושוברו לרסיסים. אבל באשר לומד שלחן ערוך, שזהו תמצית תורה שבֿעל-פה, מתברר אצלו הטוב מהרע, עד שהרע נופל, ונשאר רק הטוב. ומהו הטוב? הקדוש-ברוך-הוא, שנקרא 'טוב', כמו שכתוב (תהלים קמה): "טוב הוֹי"ה לכל ורחמיו על כל מעשיו"; ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סב): אדם מלא קשיות וספקות עליו יתברך, כי כשהוא חוטא,

בַּר מִיָּנִן, נִכְנָס בּוֹ רַע, וְהֵיכָן? בְּרֹאשׁוֹ, בַּמַּחַ, וּמְכַל שְׂכָן
 כְּשֶׁאָדָם קוֹרֵא עֲתוּנִים שְׂכֵתְכֶם נוֹאֵף, אוֹ מְסַתְּפֵל בְּכָלִי
 מִשְׁחִית, בְּטִלְוִיזְיָה וּבִידְאוֹ, אוֹ בְּשֶׁאֵר זֵה־מוֹת שִׁשְׁשָׁן
 הַיּוֹם, שְׁכָל מִיָּנִי מְנַגְּלִים פּוֹעֲרִים פִּיהֶם שָׁם, וְאִינָם
 מִתְּבִישִׁים לְדַבֵּר פְּתוּחַ נֶגֶד הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי נִחְדָּר
 בּוֹ רַע בַּמַּח וּבַדַּעַת, וַיֵּשׁ לוֹ קִשְׁיוֹת וּסְפִקוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ,
 עַד שֶׁקָּשָׂה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. כִּי מִי שֵׁשׁ לוֹ
 קִשְׁיוֹת עַל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, קָשָׂה לוֹ מְאֹד לְדַבֵּר אֵלָיו.
 אֲבָל כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד שְׁלַחַן עָרוּךְ, שְׁזֵה מְשַׁפְּטֵי הַתּוֹרָה,
 עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵה לַיִּשְׁרוּת לֵב. וְזֵה מֵה שְׁאֵמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ
 (תְּהִלִּים קיט): "אוֹדֶךָ בִּישָׁר לֵב, בְּלִמְדֵי מְשַׁפְּטֵי צְדָקָךְ",
 מְתִי תִזְכֶּה לַיִּשְׁרוּת לֵב? כְּשֶׁתְּלַמֵּד מְשַׁפְּטֵי צְדָקָךְ. לְזֹאת,
 בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! אָנוּ עִם יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָנוּ רַק חֲקֵי
 הַתּוֹרָה, וְרַק לְחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, חַכְמֵי הַתּוֹרָה, צְדִיקֵי הַדּוֹר
 הַדְּבָקִים בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, רְאֵשֵׁי יְשִׁיבוֹת וְכוֹלָלִים, רַק
 אֵלֵיהֶם אָנוּ מְצֹוִים לְשִׁמְעַ, וְעַל זֶה מְסַרְנוּ נַפְשֵׁנוּ כָּל יְמֵי
 חַיֵּינוּ, וְכֵן נִמְשִׁיף לְמִסֵּר נַפְשֵׁנוּ לְלַמֵּד תּוֹרָה וְלְשִׁמְעַ לְקוֹל
 חַכְמֵיהָ וְלוֹמְדֶיהָ. וְזוֹ הַתְּשׁוּבָה שְׁלָנוּ, שְׁאָנוּ חוֹזְרִים
 בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה — עַל-יְדֵי לְמוֹד הַתּוֹרָה.

לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! אִם רְצוֹנְכֶם לְחַיּוֹת
 בְּאֶמֶת חַיִּים טוֹבִים, חַיִּים נְעִימִים, חַיִּים מְאֻשְׁרִים, הִרְגִּילוּ
 עֲצֻמְכֶם בְּמִדַּת הַסְּבֻלָּנוּת, לְהִיּוֹת סְבֻלָּנִים עַל כָּל הָעוֹבֵר

עליכם. לא צריכים לענות לכל שוטה ואויל, לכל בור ועם הארץ, לא כדאי להכניס עמו בוכוחים. אדם צריך להרגיל עצמו רק לדבר ממנו יתברך, ולגלות ולפרסם לכלם אשר אנחנו יהודים מאמינים בהקדוש-ברוך-הוא, ושום דבר בעולם לא יכול לנתקנו ממנו יתברך. ואם נהיה חזקים בזה, שום בריה שבעולם לא תוכל לשברנו, ונחיה חיים טובים, ערבים ומתקים. כי ברגע שאדם מאמין בו יתברך, ומרגיל עצמו לשיח בינו לבין קונו, הוא נעשה סבֿלן גדול, ועובר את חיו בשמחה עצומה, ואין לו שום קשיות עליו יתברך, ומרחם על הבריות, ובזה הוא מגלה שהוא בן אברהם אבינו. וכמאמר ז"ל (ביצה לב:): כל המרחם על הבריות, בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו, וכל שאינו מרחם על הבריות, בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו; אברהם אבינו היה הראשון שגלה את הקדוש-ברוך-הוא, עד שאומרים חכמינו הקדושים (ספרי האזינו שיג): עד שלא בא אבינו אברהם לעולם, כביכול לא היה הקדוש-ברוך-הוא מלך אלא על השמים, הינו שנקרא 'אלהי השמים', כי כלם ידעו שהקדוש-ברוך-הוא נמצא למעלה, אברהם המליכו על השמים ועל הארץ, כי הפירו בפיו כל הבריות, והורידו יתברך בזה העולם, שכלם ידברו מהקדוש-ברוך-הוא, ואז נקרא 'אלהי הארץ'. וזהו תפקידנו — לגלות ולפרסם לכל יהודי את הקדוש-ברוך-הוא. וזו

סבֿלן גדול

פט

הֶרְחַמְנוּת הַכִּי גְדוּלָה, שְׁאָנוּ יְכוּלִים לְרַחֵם עַל זְוֵלָתָנוּ, לִילֵךְ עִם כָּל אֶחָד בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוּת וְהֶרְחַמִּים, לֹא לְהִיּוֹת בְּכַעַס, וְלֹא לְהוֹצִיא אֶת הָעֲצָבִים עַל הַזְוֵלָת, וְלְהַחֲדִיר בְּכֻלָּם אֶת הָעֲצָה הַזֹּה — לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ.

הֲבֵה נִרְאָה מַה קּוֹרָה בְּבֵית? לָמָּה אֵין 'שְׁלוֹם-בֵּית'? כִּי אֵין אָמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכִמְאֲמָרָם ז"ל (ירושלמי בְּרֵכוֹת ט): אֵי אֶפְשָׁר לְאִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה, וְאֵי אֶפְשָׁר לְאִשָּׁה בְּלֹא אִישׁ, וְאֵי אֶפְשָׁר לְשְׁנֵיהֶם בְּלֹא שְׂכִינָה; כְּשֶׁהַשְּׂכִינָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כְּשֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא אִתָּנוּ, עִמָּנוּ וְאֶצְלָנוּ, מַה קּוֹרָה? אָדָם "סְבָלָן גְּדוּל"; כִּי אִם אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמָּנוּ יִתְבָּרַךְ, לָמָּה לוֹ לְהִתְרַגֵּז? כִּי כִּךָ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (חֲלִין ז): אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְמַטָּה, אֶלֹא אִם-כֵּן מְכַרְיִזִין עָלָיו מִלְמַעְלָה; קוֹרָה אֵיזָה הַפֶּסֶד בְּבֵית, לֹא צְרִיכִים לְהִתְעַצְבֵּן, לֹא לְהוֹצִיא אֶת הָעֲצָבִים עַל הָאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה לֹא תוֹצִיא עֲצָבֶיהָ עַל בַּעְלָהּ, וְשְׁנֵיהֶם לֹא יוֹצִיאוּ עֲצָבֵיהֶם עַל הַיְלָדִים, אֶלֹא תִכְף-וּמְדִד כְּשֶׁקוֹרָה אֵיזָה נֶזֶק, חֵס וְשְׁלוֹם בְּבֵית, צְרִיכִים לְרוּץ עַד הַמַּכָּהוּ, אֶל מִי שֶׁמְחַזֵּיק אֶת הַמַּקָּל, לֹא צְרִיף לְפָחוּד מִהַמַּקָּל, וְלֹא לְהִיּוֹת בְּכַעַס עַל הַמַּקָּל, אֶלֹא לְרוּץ אֶל הַמְחַזֵּיק אֶת הַמַּקָּל, וּמִיָּהוּ? הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלִכֵּן כְּשֶׁעוֹבֵר מִשְׁהוּ בְּבֵית, צְרִיכִים לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שַׁבָּת י): שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-

בְּרוּךְ-הוּא שְׁלוֹם; הִנֵּה בְּנֵינוּ בֵּית, זָכְנוּ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 בְּיָלָדִים, אִיזוּ זְכוּת זו? ! כַּמָּה אֲלֵפֵי אֲלֵפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת
 רְנָקִים וְרִנְקוֹת מְסֻתוֹבְבִים בְּעוֹלָם הַדְּמִיוֹן, וְאִנֶּם מוֹצְאִים
 זֶה אֶת זֶה, כִּי מְחַפְּשִׁים אֶת אֲשֶׁר לֹא נִבְרָא. וְהִנֵּה זְכִיתֶם
 לְבָנוֹת בֵּית, אִם לֹא תִכְנִסוּ אֶת הַשְּׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁמוֹ
 יְתִבְרַךְ בְּתוֹךְ הַבֵּית, אָזִי כָּל הַבֵּית יִתְפוֹרֵר. וְלָכֵן, בְּנֵי
 וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים! בָּאוּ נָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, וְנִלְךְ בְּדַרְכֵי
 יְתִבְרַךְ, וּכְמֵאמָרָם ז"ל (סְפָרֵי עֶקֶב מֵט): "לָלַכְתָּ בְּכָל דַּרְכֵי"וֹ"
 (דְּבָרִים י, יב) — אֵלּוּ דַרְכֵי הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, אֵל רַחוּם
 וְחַנּוּן, מֵהַ מְקוֹם נִקְרָא רַחוּם וְחַנּוּן, אֲף אִתָּה הָיִי רַחוּם
 וְחַנּוּן; בָּאוּ נִרְחַם עַל הָאִשָּׁה וְהַיְלָדִים! הִבָּה נִרְחַם עַל
 הַבַּעַל וְהַיְלָדִים! הִבָּה נִרְחַם עַל כָּל יְהוּדֵי, וְנִחַזְרוּ
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה! בָּאוּ נַעֲזֹב אֶת כָּל הַשְּׁקָרִים שֶׁנִּקְרָאִים:
 'פּוֹלִיטִיקָה', שְׂזוּהֵי קְלַפֵּת עֲמֶלְק, שְׁמִכְנִיסָה סְפָקוֹת
 בְּאָדָם "הַיֵּשׁ הַיּוֹי"ה בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין" (שְׁמוֹת יז, ד); הִבָּה
 נִתְאַחַד יַחַד! הֵלֵא סוּף כָּל סוּף אַמּוֹת הָעוֹלָם שׁוֹנְאִים
 אוֹתָנוּ, כְּמֵאמָרָם ז"ל (סְפָרֵי בְּהַעֲלוֹתָךְ ט, י): אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן
 בַּר יוֹחָאִי, הִלְכָה הִיא בִּידוּעַ, שֶׁעָשׂוּ שׁוֹנְא לִיעֶקֶב;
 בְּמָקוֹם לְהִתְרוֹצֵץ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם עִם הַגּוֹיִים, שָׂאֲף פַּעַם
 לֹא יִשְׁלִימוּ אִתָּנוּ, כִּי כָּף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שְׁבַת
 טז): מִיּוֹם שֶׁיִּרְדָּה תוֹרָה בְּסִינֵי, יִרְדָּה שְׁנֵאָה מֵאַמּוֹת
 הָעוֹלָם לָעַם עוֹלָם; הֵם חָשִׁים עֲצָמָם נְחוּתִים, וּמְקַנְאִים
 בָּעַם יִשְׂרָאֵל. תִּתְאַרוּ לְעֲצָמְכֶם, יְהוּדֵי מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית,

סבֿלן גדול

צא

מתעטר בתפלין, יש לו מזוזה על פתח ביתו, הוא חזק
באמונה, קורא קריאת שמע, אזי הגויים מקנאים בעם
הזה. יהודי זוכה לשמר שבת, איזה אשר זה, שנותנים
לנו יום אחד שלם לנוח. ואומרים חכמינו הקדושים
(מדרש אגדה): אמות העולם מתכנסים על ישראל,
להרחיקם מהקדוש-ברוך-הוא, ואף-על-פי-כן הם
מיחדים שמו פעמים ביום: "שמע ישראל הוי"ה אלקינו
הוי"ה אחד"; יהודים חזקים באמונה, קמים בבקר,
הדבר הראשון שעושים — רצים לבית-הכנסת
ומתפללים אליו יתברך, וקוראים: "שמע ישראל הוי"ה
אלקינו הוי"ה אחד", חוזרים מיום עבודה, להיכן רצים?
לבית-הכנסת, וקוראים: "שמע ישראל הוי"ה אלקינו
הוי"ה אחד"; אמות העולם רוצים לעקר אותנו, אבל
אינם יכולים, פי עם ישראל חזקים באמונה. וזה מה
שאנו צריכים להחדיר בנשמות ישראל. וזה כבר יביא
אותנו למדה היקרה של סבלנות, לסבל על כל מה
שעובר עלינו ברוחניות ובגשמיות. ולכן עלינו להשלים
עם כל יהודי. באו ונחזיר עטרה לישנה, לאהב את כל
יהודי ולרחם עליו. חכמינו הקדושים אומרים (במדבר רבה,
פרשה יא, סימן ו'): "ויחנך" (במדבר ו, כד) — יתן לכם דעת,
ותהיו מרחמים זה את זה. הקדוש-ברוך-הוא רוצה שאנו
נרחם על הזולת. וכמאמרם ז"ל (ילקוט הושע, רמז תקכב):
אמר הקדוש-ברוך-הוא, חביב עלי חסד שאתם גומלים

זֶה עִם זֶה יוֹתֵר מִכָּל הַזְּבַח שְׂזָבַח לְפָנַי שְׁלֵמָה; שְׁלֵמָה
 הַמֶּלֶךְ הַקָּרִיב בְּכָל יוֹם אֶלֶף קַרְבָּנוֹת, אוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, אֲצִלִּי חָשׁוּב יוֹתֵר הַחֹסֵד שְׂיִהְיֵי עוֹשֶׂה עִם
 זוּלָתוֹ, יוֹתֵר מִכָּל הַקַּרְבָּנוֹת הַלְלוּ. עַל-כֵּן בָּאוּ וַנִּעְזֹר זֶה
 לְזֶה, נִחְדַּל מֵהַהֶסְתוֹת הַפְּרוּעוֹת, נִגְלָה וַנְּפָרְסֵם אֶת הַבוֹרָא
 יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ. בְּוַדַּי אֵין זֶה קָל, כִּי כָּל
 אֶחָד חֲשָׁדָנִי, וְחוֹשֵׁב — אוֹלֵי פְלוֹנֵי שְׂמַדְבָּר, רוֹצֶה לְעַבֵּד
 עָלָיו, וְלַהֲמַשִּׁיף אוֹתוֹ לְמַפְלְגָתוֹ וְכוּ'; כִּי לְדַאֲבוּנָנוּ הָרַב,
 אָנוּ עַתָּה שְׂרוּיִים בְּגִלּוֹת גְּדוּלָה מְאֹד, גְּלוּת שֶׁל דוֹר
 הַהֶפְלָגָה, שְׂזוֹ כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, פְּלָג, פְּלָג, כָּל אֶחָד
 מוֹשֵׁף לְכוּיֹן אַחֵר, כָּל אֶחָד מִמֵּקִים מַפְלָגָה, וְטוֹעֵן שְׂרָק
 מַפְלְגָתוֹ הִיא הָאֲמֶת, וְהִיא תְּבִיא אֶת הַיְשׁוּעָה לְכָל
 וְלַפְּרֵט, שְׂזֵה הָיָה דוֹר הַהֶפְלָגָה, פָּגַם הָאֲמוּנָה, שְׂרָצוּ
 לְעֵלוֹת וְלִלְחָם עִם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְכֵן אָנוּ נִמְצָאִים
 בְּדוֹר הַמְּבוּל, שְׂרַחֲמָנָא לְצִלָּן, הַפְּרִיצוֹת עוֹשׂוֹת פְּרִצוֹת
 בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הַנְּשִׂים הוֹלְכוֹת חֲשׁוּפוֹת לְהַכְּשִׁיל
 בְּנֵי-אָדָם בְּעִבְרוֹת, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, וְכִמְאַמְרֵם ז"ל (סִנְהֵדְרִין
 מֵה.): אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּמָה שְׂעִינְיוֹ רוֹאוֹת; אֲשֶׁר
 זוֹ הִיְתָה עֲצַת בְּלָעַם הָרָשָׁע, שְׂהֶסִית אֶת בָּלַק שְׂיַפְקִיר אֶת
 הַבְּנוֹת לְזָנוֹת וְכוּ' יְלַכְּדֵם, כִּי אֱלֹהֵיהֶם שֶׁל אֱלוֹי שׁוּנָא
 זְמָה. אֲזִי אָנוּ נִמְצָאִים עַתָּה בְּדוֹר הַמְּבוּל וּבְדוֹר הַהֶפְלָגָה,
 וְאֵין לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן, אֶלָּא עַל אֲבִינוּ שְׂבִשְׂמִים. וְלִכֵּן
 עָלִינוּ לְרַחֵם זֶה עַל זֶה, לְגִלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְכָלֵם רַק אֶת

הקדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאֵת הַצַּדִּיק הָאֵמֶת
הַמְּגַלֶּה אֶת הַבּוֹרָא יְתַבְּרֵךְ שְׁמוֹ. לְצַעֲרֵנוּ הַרֵב, הַסֵּמֶךְ-ךָ-
מ"ם עוֹשֶׂה פְּעֻלוֹת, שִׁיְהִיו פְּרוּדִים בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.
וְזֶה עֵקֶר כַּחוֹ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בְּזִהָר (נִשְׂא קִכְח.), שְׁאֵלוֹ הֵם
רְשָׁעֵי הָעָרֶב-רֶב, שְׁעַל זֶה צוֹעֵק הַנְּבִיא (אֵיכָה ה'): "הִיוּ
צָרִיךְ לְרֹאשׁ", הַמְּנַהֲיגִים, שְׁקוֹרְאִים עֲצָמָם רַע-בְּנִים, הֵם
רְאִשֵׁי עָרֶב-רֶב, מַתִּירִים עֲרִיוֹת, מְזַלְזְלִים בַּמַּצּוֹת. וְאִיךְ
יְכוּלִים לְהִנָּכַח בָּהֶם? אִם מְסִיתִים אֵלָיו נֶגֶד אֱלֹהֵי, תִּדְעוּ
לָכֶם, שֶׁהֵם רְאִשֵׁי עָרֶב-רֶב. כִּי חֲכָמֵי הַתּוֹרָה הָאֵמֶתִים,
צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַדְּבוּקִים בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵף פְּעַם לֹא
יִסִּיתוּ אֵלָיו נֶגֶד אֱלֹהֵי, מִי שְׁמִסִּית אֶת הַבְּרִיּוֹת, זֶהוּ שְׁלִיחַ
הַסֵּמֶךְ-ךָ-מ"ם. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (פְּסִיקְתָא רַבְתִּי לֹט):
סִימָן זֶה יִהְיֶה מְסוּר בְּיַדִּיךְ, כָּל זְמַן שְׁאַתָּה מְרַחֵם עַל
חַבְּרֶךְ, הַמְּקוֹם יְרַחֵם עֲלֶיךָ. אֲבָרְהָם קָנָה רַחֲמִים עַל
אַבְיִמְלֶךְ, וְנִתְפַּלֵּל בְּעַדוֹ, מִיָּד נִפְקְדָה אִשְׁתּוֹ. אִם נְרַחֵם עַל
הַזּוּלָת, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יְרַחֵם עָלֵינוּ. וְכֵן אוֹמְרִים
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (יְרוּשְׁלָמֵי בְּרֻכּוֹת ה', ג'): כְּמָה דִּיאָנָא רַחֲמָן
בְּשָׂמִים, כֵּן תִּהְיוּן רַחֲמָנִין בְּאַרְצֵי; וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
הַיְקָרִים! בָּאוּ נַעֲזוֹר זֶה לְזֶה, בָּאוּ נִזְכָּה לְהַשְׁלִים זֶה עִם
זֶה! אֵיזוֹ רַחֲמָנוֹת יֵשׁ עוֹד עַל הַזּוּלָת, כְּמוֹ לְהוֹצִיאֹ
מֵעוֹנוֹת. אָנוּ רוֹאִים, בְּרַ מִיָּנֵן, מְסִתוֹבְבִים נֶעַר מְסִמְמִים,
נֶעַר עִם אֱלִימוֹת וְסַכִּינִים, וְעָלֵינוּ לְרַחֵם עָלֵיהֶם וּלְהַכְנִיֵס
בָּהֶם דַּעַת וְשִׁכְלָה. וְאֵיזוֹ דַּעַת? "אַתָּה הָרְאֵת לְדַעַת כִּי

הַיְהוּדִי הַזֶּה הוּא אֱלֻקִּים, אֵין עוֹד מְלַבְדוֹ" (דְּבָרִים ד, לה). עֲלֵינוּ
 לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם לְכֻלָּם אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְרַק בְּעֵבוֹר
 זֶה אָנוּ חַיִּים. וּבְרָגַע שְׁנַחֲדָרְת בּו הָאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה
 בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, נַחֲדָרְת בּו מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, אֲשֶׁר בְּזֶה
 תְּלוּיָה גְאֻלָּתוֹ וְהִצְלָחְתוֹ שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בְּזֶה הָעוֹלָם.
 וְעַלֵּיכֶם לְזָכֹר, אֲשֶׁר כָּל יְהוּדֵי יֵשׁ לוֹ כַּחוֹת עֲצוּמִים לְהַפְּךְ
 אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, וּלְהַמְלִיךְ אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כָּל
 יְהוּדֵי יָכוֹל לְהוֹרִיד אוֹתוֹ יְתַבְּרֵךְ לְזֶה הָעוֹלָם. וּכְמֵאמָרָם
 ו'ל (סוֹטָה ג): בְּתַחֲלָה קָדָם שְׁחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל, הֵיטָה
 הַשְּׂכִינָה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּיּוֹן שְׁחָטָאוּ, סָלְקוּ מֵהֶם אֶת
 הַשְּׂכִינָה; וְעַכְשָׁו כְּשֵׁי־הוּדֵי שָׁב בְּתַשׁוּבָה, הוּא מוֹרִיד אֶת
 הַשְּׂכִינָה לָעוֹלָם. וּמַהִי הַשְּׂכִינָה? אֱמוּנָה. עַל-יְדֵי שְׁנַגְלָה
 לְכֻלָּם אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מוֹרִידִים
 אֶת הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם, אֶת הַרְחַמְנוֹת בְּעוֹלָם, אֶת הַשְּׁלוֹם
 בְּעוֹלָם, שְׁאֶחָד מִשְׁלִים עִם רֵעֵהוּ. וְזוֹ עֲבוּדַת חַכְמֵי
 הַתּוֹרָה, צְדִיקֵי הַדּוֹר, גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁמַגְלִים אֶת הַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת סד):
 תְּלַמְדֵי חַכְמִים מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם; וְלָכֵן עֲלֵינוּ לְשַׁמַּע
 רַק בְּקוֹל חַכְמֵי הַתּוֹרָה, צְדִיקֵי הַדּוֹר הָאֱמִתִּיִּים, הַדְּבוּקִים
 בַּבוֹרָא יְתַבְּרֵךְ שְׁמוֹ, וְלִילֵךְ בְּדַרְכָּם. אֲשֶׁרֵי הַמְּכַנִּים
 דְּבוּרִים אֵלוֹ בְּתוֹךְ לְבוֹ, וְאֵז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!